

Fiche 2: Verordening REACT-EU

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1303/2013 wat betreft uitzonderlijke extra middelen en uitvoeringsmaatregelen in het kader van de doelstelling “investeren in groei en werkgelegenheid” om bijstand te verlenen ter bevordering van het crisisherstel in de context van de COVID-19-pandemie en ter voorbereiding van een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie (REACT-EU).

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

28 mei 2020

c) *Nr. Commissiedocument*

COM (2020) 451

d) *EUR-Lex*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1591876537852&uri=CELEX:52020PC0451>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing*

Niet opgesteld voor deze wijziging

f) *Behandelingstraject Raad*

Raad Algemene Zaken (format cohesiebeleid)

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

h) *Rechtsbasis*

Artikel 177 en 322 VWEU

i) *Besluitvormingsprocedure Raad*

Gekwalificeerde meerderheid

j) *Rol Europees Parlement*

Medebeslissing

2. Essentie voorstel

a) *Inhoud voorstel*

Als onderdeel van een breder economisch herstelplan en in navolging van eerdere crisisplannen¹ gefinancierd uit bestaande middelen uit de Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESI-fondsen), presenteert de Europese Commissie (hierna: Commissie) het voorstel voor REACT-EU. REACT-EU betreft een herziening en verlenging van de belangrijkste fondsen onder het cohesiebeleid, gericht op het bevorderen van symmetrisch herstel binnen de EU. Het dient bij te dragen aan economische en sociale weerbaarheid van lidstaten en aan duurzaam herstel van de COVID-19 crisis. De focus ligt hiermee op financiële steun op de korte en middellange termijn aan lidstaten die het hardst geraakt zijn door deze crisis, zodat regionale verschillen binnen de EU beperkt blijven.

Voor de introductie van REACT-EU wordt de Algemene Bepalingen Verordening 2014-2020² (ABV) aangepast. De aanpassingen zijn gericht op verlenging van de huidige ABV met twee jaar, inclusief flexibilisering gelijkend op diegene die zijn geïntroduceerd in de Corona Response Investment Initiatives (CRII en CRII Plus³). Ook maken de aanpassingen het mogelijk de huidige programma's te verlengen en zo additionele middelen voor 2020, 2021 en 2022 te alloceren op basis van de huidige programma's (2014-2020).

Deze additionele middelen voor REACT-EU bedragen in het voorstel 55 miljard euro⁴. Daarvan wil de Commissie 5 miljard euro mobiliseren door een aanpassing binnen het huidige MFK door middelen uit het volgende MFK te frontloaden⁵. De aanvullende 50 miljard euro wordt gemobiliseerd binnen het herstellepakket *Next Generation EU*⁶. De middelen worden onder de lidstaten verdeeld op basis van hun relatieve welvaartsniveau en de impact van de crisis als gevolg van de COVID-19 uitbraak op de economieën van de lidstaten. Hiervoor wil de Commissie de meest actuele statistieken gebruiken van bijvoorbeeld werkloosheid en de daling van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Hierdoor zal pas in de herfst van 2020 een eerste verdeling over lidstaten voor 2020 en 2021 worden berekend. In 2021 worden de middelen voor 2022 verdeeld, op basis van de dan meest recente statistieken. De allocaties zijn voor welvarende lidstaten (BNI per capita van meer dan 109% van het EU-gemiddelde) gemaximeerd; zij kunnen niet meer dan 0,07% van hun reële BBP over 2019 ontvangen.

De middelen worden verdeeld via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF) of via het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen

¹ Corona Response Investment Initiative (Plus)

² VERORDENING (EU) Nr. 1303/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD houdende gemeenschappelijke bepalingen.

³ Zie Kamerbrieven:

1) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2020/03/17/internationale-en-europese-maatregelen-om-economische-gevolgen-covid-19-te-mitigeren>

2) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/04/06/kamerbrief-inzake-appreciatie-commissievoorstellen-met-economisch-respons-op-covid-19-uitbraak>

⁴ In 2018 prijzen, in lopende prijzen komt dit neer op 58,3 miljard euro.

⁵ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-financien/documenten/kamerstukken/2020/06/15/vijfde-en-zesde-aanvullende-eu-begroting-2020>

⁶ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/06/09/kamerbrief-inzake-kabinetsappreciatie-commissievoorstellen-meerjarig-financieel-kader-2021-27-en-herstelstrategie-nav-de-covid-19-uitbraak>

(FEAD). In tegenstelling tot CRII en CRII Plus kunnen middelen onder REACT-EU niet gebruikt worden onder het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Allocatie van middelen vindt plaats op nationaal niveau en hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen typen regio's. Lidstaten dienen zelf de meest behoeftige regio's aan te wijzen, waarbij van lidstaten wordt verwacht dat ze rekening blijven houden met de verschillende regionale behoeften en ontwikkelingsniveaus van de regio's, overeenkomstig de in artikel 173 VWEU vastgestelde doelstellingen van economische, sociale en territoriale cohesie.

De middelen uit REACT-EU moeten volledig worden ingezet ten behoeve van een nieuwe thematische doelstelling 'bevordering van het crisisherstel in de context van de COVID-19-pandemie en de voorbereiding van een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie'. Additionele middelen uit REACT-EU kunnen dus enerzijds direct gebruikt worden voor herstelmaatregelen, anderzijds voor investeringen in groene en digitale transitie.

Voor EFRO gaat het dan vooral om investeringen in producten en diensten voor gezondheidsdiensten, het verlenen van steun (bedrijfskapitaal, investeringssteun) aan het MKB, investeringen ter bevordering van de transitie naar een digitale en groene economie, investeringen in infrastructuur voor basisdiensten ten behoeve van de burgers en economische steunmaatregelen voor de regio's die het meest afhankelijk zijn van de zwaarst door de crisis getroffen sectoren. Voor het ESF gaat het om investeringen ten behoeve van behoud van werkgelegenheid (o.a. vormen van werktijdverkorting en maatregelen voor zzp'ers), toegang tot werk met name van mensen in een kwetsbare positie, het bevorderen van jeugdwerkgelegenheid, ontwikkeling van vaardigheden en het verbeteren van toegang tot sociale diensten van algemeen belang, waaronder voor kinderen.)

Lidstaten worden aangemoedigd om de land specifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester 2020 mee te nemen in het programmeren van de additionele middelen. Frontloading van de middelen vindt plaats door 50% van de middelen direct beschikbaar te stellen als voorfinanciering. Hiernaast kan er jaarlijks voorfinanciering worden uitgekeerd in 2021, 2022 en 2023. De decommitteringsregels⁷ uit de oorspronkelijke ABV-verordening blijven onverkort van toepassing. Additionele middelen kunnen in aanmerking komen voor 100% Europese cofinanciering.

Het voorstel creëert tevens meer flexibiliteit rondom de reguliere voorwaarden binnen de ESI-fondsen, onder meer voor regels voor thematische concentratie, de ex-antevoorwaarden en regels rondom prestatiereserve onder EFRO en ESF, zoals beschreven in het oorspronkelijke BNC-fiche over de ABV-verordening⁸ Al deze vereisten zullen niet van toepassing zijn op de additionele middelen onder REACT-EU. Lidstaten moeten tevens zelf de effectiviteit, efficiëntie en impact van

⁷ Regels die vastleggen hoe snel fondsen besteed moeten worden nadat ze geëncmitteerd zijn, waarbij ze vervallen als deze termijn niet wordt gehaald.

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/07/10/fiche-6-mfk-verordening-houdende-gemeenschappelijke-bepalingen-voor-de-esi-fondsensievoorstellen>

de additionele middelen evalueren, waarbij gebruik van programma specifieke indicatoren gepubliceerd door de Commissie worden aangemoedigd.

Voor de programmering van additionele middelen geldt dat de middelen moeten worden geprogrammeerd onder een specifieke prioritaire as (een programmaonderdeel) en onder de nieuwe thematische doelstelling. Dit kan binnen de bestaande programma's of in een nieuw programma. Zowel het aanpassen van bestaande operationele programma's als het opstellen van een nieuw operationele programma moet goed worden onderbouwd richting de Commissie, inclusief een overzicht van de benodigde herstelmaatregelen voor de verwachte economische schade.

b) Impact assessment Commissie

De Europese Commissie geeft aan geen impact assessment nodig geacht te hebben, aangezien het reeds een impact assessment uitgevoerd heeft ter voorbereiding op het oorspronkelijke voorstel voor Verordening (EU) nr. 1303/2013. De Commissie geeft aan dat voorliggende wijzigingen slechts betrekking hebben op de vaststelling van de regels die van toepassing zijn op de extra middelen die beschikbaar worden gesteld in de context van de COVID-19-pandemie.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Zoals vastgelegd in de Kamerbrief van 1 juni 2018⁹ over de Kabinetsappreciatie van het Commissie MFK-voorstel, richt de Nederlandse onderhandelingspositie inzake het MFK zich op een modern en financieel houdbaar MFK. Nieuwe uitdagingen vragen om een herijking van de invulling en prioriteiten van de EU-begroting opdat het MFK nieuwe prioriteiten zoals onderzoek en innovatie, veiligheid, migratie en klimaat sterker reflecteert. Dit vraagt een ambitieus gemoderniseerde begroting die de EU in staat stelt gezamenlijke uitdagingen adequaat en tijdig te adresseren en die effectief en efficiënt optimale Europese toegevoegde waarde genereert. Brexit vereist een neerwaartse bijstelling van het MFK; een kleinere EU vraagt om een kleiner budget. De financiering van het MFK moet rechtvaardig, transparant en simpel zijn waarbij de lasten eerlijk moeten worden verdeeld. De Nederlandse netto betalingspositie dient ook in het komende MFK in lijn te zijn met de positie van lidstaten met een vergelijkbaar welvaartsniveau.

Ten aanzien van de huidige COVID-19 crisis is de inzet van het kabinet erop gericht om via Europese samenwerking duurzaam herstel van deze uitzonderlijke crisis te bespoedigen en verdere economische groei te bevorderen. De maatregelen die hiervoor genomen worden moeten leiden tot sterkere lidstaten en een sterkere Unie. Hiervoor zijn Europese solidariteit tussen lidstaten onderling en de daaraan verbonden verantwoordelijkheid centrale uitgangspunten. Het kabinet is van mening dat het op dit moment belangrijk is om lidstaten en regio's in staat te stellen zo snel en gericht mogelijk de maatregelen te treffen om de gevolgen van het coronavirus te mitigeren. Om de economische weerbaarheid en veerkracht van lidstaten duurzaam te verbeteren acht het

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/06/01/kamerbrief-met-oordeel-appreciatie-kabinet-over-voorstel-meerjarig-financieel-kader-eu-2021-2027>

kabinet het van belang dat lidstaten de benodigde structurele hervormingen doorvoeren en dat investeringen bijdragen aan versterking van het groeivermogen, onder andere door invulling te geven aan ambities op het vlak van vergroening en digitalisering, en daarmee leiden tot duurzaam herstel van economische groei en werkgelegenheid.

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld in de brief betreffende “Kabinetsappreciatie Commissievoorstellen Meerjarig Financieel Kader 2021-27 en herstelstrategie n.a.v. de COVID-19 uitbraak” van 9 juni 2020¹⁰, vindt het kabinet het onwenselijk om lopende uitgaven uit de EU-begroting met leningen te financieren. Samen met Denemarken, Oostenrijk en Zweden heeft het kabinet een gezamenlijk non-paper¹¹ en artikel¹² verspreid met voorstellen voor een tijdelijk fonds om het economisch herstel te ondersteunen met leningen aan lidstaten. De Nederlandse inzet is onveranderd, ook ten aanzien van dat deel van het herstelinstrument Next Generation EU dat het REACT-EU programma zou moeten financieren.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

De inzet van het kabinet is erop gericht om via Europese samenwerking duurzaam herstel van deze uitzonderlijke crisis als gevolg van de COVID-19 uitbraak te bespoedigen en verdere economische groei te bevorderen. De maatregelen die hiervoor genomen worden moeten leiden tot sterkere lidstaten en een sterkere Unie. Hiervoor zijn Europese solidariteit tussen lidstaten onderling en de daaraan verbonden verantwoordelijkheid centrale uitgangspunten. Hierbij kan het mobiliseren van liquiditeit op de korte- en middellange termijn ter ondersteuning van o.a. de gezondheidszorg, het MKB, ZZP'ers en het bevorderen van de werkgelegenheid en vaardigheden een aspect zijn om tot duurzaam herstel te komen.

Desalniettemin is het de vraag of het cohesiebeleid daar het meest geschikte instrument voor is. Het cohesiebeleid zou zich met name moeten richten op lange termijn economische convergentie en is geen crisismechanisme. Het kabinet is in de beginfase van de COVID-19-crisis bij uitzondering akkoord gegaan met zeer vergaande flexibilisering van het cohesiebeleid om de meest acute problemen in lidstaten op te kunnen vangen. Hierbij was van belang dat de flexibilisering duidelijk afgebakend was in de tijd. Er moet daarom kritisch bekeken worden in hoeverre de maatregelen zoals voorgesteld onder REACT-EU noodzakelijk zijn in deze fase van de crisis. Onderdeel daarvan is de verdeling van de middelen over de lidstaten: het is van belang dat de steun vooral gaat naar lidstaten en regio's die het hardst zijn geraakt door de crisis ten gevolge van de COVID-19 pandemie.

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/06/09/kamerbrief-inzake-kabinetsappreciatie-commissievoorstellen-meerjarig-financieel-kader-2021-27-en-herstelstrategie-nav-de-covid-19-uitbraak>

¹¹ Non-paper EU support for efficient and sustainable COVID-19 recovery, bijlage bij SO Raad Algemene Zaken 26 mei 2020, kamerstuk nummer 21501-02 nr. 2166.

¹² Financial Times 16 juni “‘Frugal four’ warn pandemic spending must be responsible” [<https://www.ft.com/content/7c47fa9d-6d54-4bde-a1da-2c407a52e471>]

Daarnaast acht het kabinet het van belang dat het cohesiebeleid zich blijft richten op lange termijn structurele hervormingen en investeringen in innovatie, vergroening, digitalisering, menselijk kapitaal en sociale inclusie. Met de introductie van de nieuwe thematische doelstelling worden lidstaten weliswaar gewezen op deze structurele hervormingsprioriteiten, maar de link is erg vrijblijvend. Zeker aangezien lidstaten niet verplicht worden eigen middelen hierin te investeren, dankzij de flexibiliteit van 100% Europese medefinanciering. In lijn met de bredere moderniseringsinzet staat het kabinet kritisch tegenover deze maximale flexibiliteit in de besteding van de cohesiemiddelen. Alle eventuele flexibilisering binnen REACT-EU dienen tijdelijk van aard te zijn en uitdrukkelijk geen precedent te scheppen voor de regels die zullen gaan gelden voor de nieuwe programma's voor de periode 2021-2027.

Nederland ziet een rol voor de Europese Commissie om programmawijzigingen in het kader van REACT-EU te beoordelen en de focus op structurele hervormingen en investeringen in innovatie, vergroening, digitalisering, menselijk kapitaal, sociale inclusie te waarborgen. Ook kan de toetsing aan de land specifieke aanbevelingen (CSRs) uit het Europees Semester nog worden versterkt. Ook een koppeling met rechtsstatelijkheid is daarbij zeer belangrijk. Tot slot ziet Nederland een rol voor de Europese Commissie om toe te zien op voldoende toetsing wanneer lidstaten in een programmawijziging of in een nieuw programma aangeven gebruik te willen maken van de mogelijkheid om 100% Europese medefinanciering te krijgen. Slechts wanneer deze toets uitwijst dat dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het (gewijzigde) programma zou de Commissie dit moeten toestaan. Nederland blijft geen voorstander van dergelijke 100% Europese medefinanciering, maar begrijpt in het licht van de ernst van de crisis dat het voor sommige lidstaten in bepaalde gevallen problematisch zal zijn nationale medefinanciering te mobiliseren.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Een grote meerderheid van de lidstaten verwelkomt dit voorstel van de Commissie waarbij een aantal lidstaten zelfs nog meer flexibilisering ambieert en flexibilisering wil doortrekken naar de nieuwe periode 2021-2027. Er is ook een aantal lidstaten dat vragen heeft bij de voorgestelde verdeelsleutel op basis van de gevolgen van de COVID-19 crisis. De Commissie en een groot aantal lidstaten dringt aan op snelle besluitvorming hierover binnen de Raad.

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) Bevoegdheid

Het oordeel ten aanzien van de bevoegdheid voor dit voorstel is positief. De Europese Commissie baseert het voorstel op artikelen 177 en 322 van het Verdrag van de Werking van de Europese Unie (VWEU). Artikel 177 VWEU betreft de bevoegdheid van de EU betreffende de prioritaire doelstellingen en de organisatie van de EU- structuurfondsen. Artikel 322 paragraaf 1a VWEU voorziet in een rechtsbasis voor het opstellen en aannemen van verordeningen met financiële regels met betrekking tot budgetimplementatie, controle en auditing. Het kabinet kan zich vinden in de gekozen rechtsgrondslagen. Het betreft een gedeelde bevoegdheid tussen de Unie en de lidstaten (zie artikel 4, lid 1, sub c, VWEU).

b) Subsidiariteit

Het oordeel ten aanzien van de subsidiariteit is positief. Het grensoverschrijdende karakter van de crisis als gevolg van de COVID-19 pandemie rechtvaardigen passende maatregelen op EU-niveau. Het Commissievoorstel heeft tot doel om additionele middelen te mobiliseren en een zo groot mogelijke flexibiliteit met die middelen mogelijk te maken teneinde de directe en indirecte effecten van de COVID-19 pandemie in de context van de COVID-19 pandemie te adresseren. Deze wijziging van bestaande Uniewetgeving kan voorts ook enkel op EU-niveau.

c) Proportionaliteit

Het oordeel ten aanzien van de proportionaliteit is positief met een kanttekening. Het kabinet acht het voorstel proportioneel omdat REACT-EU een zeer beperkte looptijd heeft, tot en met 2022, en de voorgestelde flexibiliseringsmaatregelen daarmee dus echt gericht zijn op de gevolgen van de huidige COVID-19 pandemie. Het kabinet is evenwel van mening dat dit voorstel niet mag leiden tot een meer structurele verwording van het cohesiebeleid tot crisisinstrument. Bovendien maakt het kabinet een kanttekening bij de proportionaliteit van het ongeconditioneerd toepassen van de mogelijkheid 100% Europese medefinanciering te gebruiken bij de additionele middelen uit REACT-EU, in dat geval zou het voorstel verder kunnen gaan dan noodzakelijk.

5. Financiële implicaties, gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

a) Consequenties EU-begroting

Indien er gevolgen zijn voor de EU-begroting is Nederland van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2014-2020 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. De kabinetsinzet voor het volgende MFK (2021-2027) en herstelstrategie n.a.v. de COVID-19 uitbraak is leidend voor een integrale afweging van middelen voor de periode na 2020; Nederland wil niet vooruitlopen op de besluitvorming over het volgende MFK.

Het voorstel zal resulteren in extra vastleggingen van 5 miljard euro in 2020, gefinancierd uit een verhoging van het plafond van het Meerjarig Financieel Kader 2014-2020. Het voorstel zal ook leiden tot extra vastleggingen voor de jaren 2021 en 2022, gefinancierd uit externe bestemmingsontvangsten ter hoogte van 50 miljard euro uit het Europese herstelfonds *Next Generation EU*. Deze vastleggingen worden geschaard onder Rubriek 1b van het meerjarige financiële kader "Slimme en inclusieve groei (2014-2020): - Economische, sociale en territoriale samenhang".

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden

Er is geen minimale nationale medefinanciering vereist in dit voorstel. In de huidige programmaperiode medefinancieren het Rijk, de decentrale overheden en de private sector de Europese middelen voor EFRO en ESF. Dit zorgt voor regionale betrokkenheid en hierdoor kunnen er meer projecten van de grond komen. In de onderhandelingen zet Nederland erop in om niet ongeclausuleerd 100% Europese medefinanciering toe te staan. Gezien het krachtenveld is het

onduidelijk of het Nederlandse standpunt haalbaar is. Afhankelijk van de uitkomst zal Nederland mogelijk zelf ook nationale cofinanciering beschikbaar moeten hebben.

De financiële (en personele) consequenties voor de Rijksoverheid omvatten de eventuele Rijkcofinanciering en de kosten voor uitvoering wanneer fondsen door de Rijksoverheid worden uitgevoerd. De kosten van uitvoering zijn vooralsnog niet duidelijk, deze zijn onder andere ook afhankelijk van allocatie.

Over de gevolgen op de Nederlandse afdrachten van deze voorgestelde extra middelen uit het EU herstelfonds is uw Kamer via een separate brief¹³ van de minister van Financiën geïnformeerd. Eventuele gevolgen voor de Nederlandse begroting worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

c) Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger

Het bedrijfsleven en burger worden in de verordening aangemerkt als (potentieel) begunstigden van de fondsen. Dit betekent dat de financiële consequenties voor het bedrijfsleven en de burger gunstig zijn, zonder dat op dit moment een inschatting te geven is van de hoogte hiervan.

d) Gevolgen voor regeldruk/administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger

De huidige programma's worden met twee jaar verlengd; hierdoor hebben de vier landsdelen die EFRO uitvoeren en de managementautoriteit verantwoordelijk voor de uitvoering van het nationale ESF-programma meer capaciteit nodig om de deze programma's uit te voeren. Aangezien het nog onduidelijk is hoeveel Nederland zal ontvangen uit REACT-EU is nog niet in te schatten om hoeveel extra capaciteit dit zal gaan. Hiernaast dienen lidstaten voor 31 december 2024 een evaluatie uit te voeren naar de effectiviteit, efficiëntie en impact van de extra middelen. Daarnaast zullen lidstaten bekendheid moeten geven aan deze middelen/instrumenten aan begunstigden. Dit vraagt om extra capaciteit van de deelnemende overheden. Tot slot zorgt het handhaven van de decommitteringsregels ervoor dat de middelen onder REACT-EU onder grote tijdsdruk zullen moeten worden geprogrammeerd en uitgegeven.

Eventuele gevolgen voor de Nederlandse begroting worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline. Er zijn naar verwachting geen effecten voor de regeldruk ten aanzien van burgers of bedrijven aangezien het in dit voorstel gaat om een ophoging van het budget en een grote mate van flexibilisering binnen de bestaande structuur.

e) Gevolgen voor concurrentiekracht

Voorliggende voorstel beoogt de Europese concurrentiekracht te vergroten door te investeren in zowel maatregelen voor korte termijn crisisbestrijding als maatregelen ten behoeve van

¹³ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-financien/documenten/kamerstukken/2020/06/15/vijfde-en-zesde-aanvullende-eu-begroting-2020>

economische structuurversterking. Volgens Nederland is het daarbij vooral van belang dat de focus van het cohesiebeleid blijft liggen op innovatie, digitalisering, klimaat, menselijk kapitaal en sociale inclusie. Deze investeringen bieden ook de meeste Europese toegevoegde waarde, wat een positief effect op de concurrentiekracht zou moeten hebben. Het is echter nog onduidelijk of met het voorstel in deze verordening meer geïnvesteerd zal worden in innovatie door de Europese regio's. Het kabinet zet zich ervoor in dat regio's een groot aandeel van hun EFRO-middelen aan innovatie moeten besteden.

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

Er zijn geen consequenties op de regelgeving en/of sanctionering van het beleid. De algemene regels over de uitvoering van subsidie-instrumenten in het kader van de Europese structuur- en investeringsfondsen op het terrein van Economische Zaken en Klimaat en Landbouw, Visserij en Natuur, zijn opgenomen in de Regeling Europese EZK- en LNV-subsidies. Specifiek voor de EFRO-fondsen geldt aanvullend de Uitvoeringswet EFRO. Deze regelingen zullen naar aanleiding van de verordening niet aangepast hoeven te worden. Het is aan de managementautoriteiten om de operationele programma's te wijzigen. De uitvoering van het ESF-programma valt onder de werking van de Kaderwet SZW-subsidies. Ook hier zijn geen aanpassingen nodig. Daarnaast is specifieke regelgeving opgenomen in de Subsidieregeling ESF 2014-2020. Deze laatstgenoemde subsidieregeling zal moeten worden aangepast om aanvullende middelen onder het ESF-programma te kunnen verstrekken.

b) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl. NL-beoordeling daarvan

Teneinde de additionele beschikbare middelen te kunnen verdelen over de lidstaten, wordt in het voorstel in artikel 92 ter, vierde lid, aan de Commissie de bevoegdheid verleend om bij uitvoeringshandeling de additionele middelen te verdelen over de lidstaten. De keuze voor een uitvoeringshandeling ligt juridisch gezien voor de hand omdat deze erop gericht zijn om de verordening volgens eenvormige voorwaarden uit te voeren in alle lidstaten. In het voorstel wordt niet verwezen naar een comitéprocedure, hetgeen erop duidt dat hier een zelfstandige uitvoeringshandeling wordt voorgesteld. In dit geval kan het kabinet instemmen met een zelfstandige uitvoeringshandeling in plaats van een normale uitvoeringshandeling omdat er flexibiliteit nodig is bij de tussentijdse herziening van de allocatie in 2021 en omdat de voorwaarden en de methodologie voor de allocatie in de verordening zijn opgenomen en dit de Commissie al in redelijke mate vastlegt.

c) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

De verordening treedt de dag na bekendmaking in het Europese Publicatieblad in werking. Dit is geen gebruikelijke termijn. Aangezien het enkel gaat om het aanpassen of opstellen van operationele programma's en dit verder geen (aanpassing van) nationale regelgeving vereist is dit haalbaar.

d) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

In het voorstel is niet bepaald dat de Commissie een evaluatie zal uitvoeren. Wel is in de verordening bepaald (artikel 92b, elfde lid) dat de lidstaten voor 31 december 2024 zelf een evaluatie van het gebruik van de additionele middelen zullen uitvoeren om de effectiviteit en efficiëntie en impact te beoordelen. Een evaluatie van de Commissie wordt niet nodig geacht. In het voorstel is geen horizonbepaling opgenomen.

e) Constitutionele toets

n.v.t.

7. Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

EFRO, ESF+ en FEAD worden uitgevoerd in gedeeld beheer tussen de lidstaten en de Europese Commissie. De uitvoering en handhaving vallen bij deze modaliteit voor een groot deel onder de taken van de lidstaten. De lidstaten dragen de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bestedingen binnen Europese wetgevingskaders en dienen hiertoe een gedegen beheers- en controlesysteem vast te stellen en te hanteren. Met de voorgestelde verlenging van de programma's 2014-2020 met REACT-EU, zullen de managementautoriteiten die in Nederland verantwoordelijk zijn voor de uitvoering een extra inspanning moeten leveren.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen implicaties voor ontwikkelingslanden.

De onderstaande punten worden niet aan het parlement gezonden.

9. Signalering en advisering

n.v.t.

10. Europees krachtenveld en acties

a) Krachtenveld, aanvullend

Kern van de discussie raakte de balans tussen crisisherstelmaatregelen (w.o. REACT-EU) en cohesiedoelstellingen op lange termijn. Aan de ene kant van het spectrum de zuidelijke en oostelijke LS. In het algemeen pleiten deze LS voor meer flexibiliteit, vrijwillige transfers, allocatie gebaseerd op andere criteria (een andere berekening dan GDP per capita) en hoge EU-cofinanciering. Een belangrijk verschil is dat zuidelijke LS pleiten meer voor meer geld terwijl oostelijke LS niet blij zijn met de verdeelsleutel van REACT-EU. Aan de andere kant NL, OOS, FIN, DK, LUX die het belang van bijdragen aan groene- en digitale transitie benadrukten. Daarbij moet ook een juiste balans tussen EU-cofinanciering en nationale financiering gevonden worden. Het Duits voorzitterschap wil graag voor de zomer een akkoord. Het Europees Parlement heeft nog geen positie, noch rapporteur.

b) *Nederlands impact assessment*

Nee, wegens tijdsgebrek niet opportuun.

c) *Lobby*

n.v.t.

11. Betrokken partijen

a) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

b) *Contactpersoon eerstverantwoordelijk ministerie*

Stan van Oerle, directie Innovatie en Kennis (EZK), 06 11 50 98 38; s.p.j.vanoerle@minezk.nl

Zana Üstebay, directie Innovatie en Kennis (EZK), 06 11 22 67 08; z.e.ustebay@minezk.nl

c) *Contactambtenaar financiële afdeling eerstverantwoordelijk ministerie*

Berry Lutikhuis, FEZ, b.lutikhuis@minezk.nl
Contactambtenaar juridische afdeling eerstverantwoordelijk ministerie

Sjoukje Gerritsen; directie WJZ (EZK/LNV), 070 379 6454; s.f.gerritsen@minezk.nl

d) *Contactpersonen betrokken ministeries en decentrale overheden*

Lucas van den Akker, FIN, l.e.akker@minfin.nl, 070-342 7810

Barry Hoogezand, FIN, b.hoogezand@minfin.nl, 070-342 8542

Walter Reitsma, FIN, w.h.reitsma@minfin.nl, 070-3428699

Philippe Bool, FIN, p.f.bool@minfin.nl, 070-3427663

Max Bueno de Mesquita, OCW, m.buenodemesquita@minocw.nl, 06 46 84 90 11

Bas van den Barg, VNG, bas.vandenbarg@VNG.nl

Daan von Berg, CBS, dgr.vonberg@cbs.nl

Maddy Craenen, J&V, m.w.j.craenen@minjenv.nl

Merel Wielinga, J&V, m.wielinga@minjenv.nl

Rexin Singotani, SZW, rsingotani@minszw.nl

Erwin Bok, IPO, ebok@ipo.nl

Jasper Vodegel, LNV, J.M.G.Vodegel@minInv.nl

Robin van Amsterdam, EZK, r.m.vanamsterdam@minezk.nl

Puck Oude Voshaar, EZK, p.f.a.oudevoshaar@minezk.nl

Martijn Adelaar, BZ, Martijn.Adelaar@minbuza.nl

Bart van Horck, BZK, Bart.horck@minbzk.nl

e) *Coördinator Regeldruk*

Edwin Streefkerk; directie O (EZK), e.streefkerk@minezk.nl, 070 379 6884